

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет**

Кафедра сучасної української мови

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

**Сучасна українська мова (синтаксис словосполучення і речення)
(обов'язкова)**

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Педагогіка / Освіта

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет філологічний факультет
назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за ОПП)

Мова навчання українська

Розробник: Олена КУЛЬБАБСЬКА, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри сучасної української мови

Профайл викладача

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=FyMFKPYAAAAJ&view_op=list_works&start=20&pagesize=20

Контактний тел. 58-48-32

E-mail: o.kulbabska@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5873>

Персональний сайт науковця <https://kulbabska.com/news/dystantsiina-osvita>

Консультації понеділок із 16.00 до 17.00 (очні, дистанційні)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (призначення навчальної дисципліни)

Викладання української мови для студентів, майбутніх учителів, передбачає оволодіння майстерністю комунікації як в усній, так і в письмовій формі. Учитель-україніст високої кваліфікації мусить опанувати закономірності й тенденції розвитку сучасної мови не лише на рівні лексики й фразеології, а й у царині синтаксису – досконало знати теоретичні та практичні засади творення і функціонування основних синтаксичних одиниць (словосполучень, простих речень – непоширених і поширених) і вміти застосовувати їх у різних дискурсивних практиках та життєвих ситуаціях.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: розвиток системного розуміння будови української мови на граматичному рівні, виформування вмінь і навичок синтаксично правильного усного та писемного мовлення, випрацювання засад для мовного самовдосконалення і саморозвитку, необхідного для ефективної участі майбутнього педагога в комунікативних процесах суспільно-політичного, культурного життя в глобалізованому світі, а також у професійній діяльності.

3. ПРЕРЕКВІЗИТИ. «Вступ до мовознавства», «Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія та проблеми їх викладання в ЗЗСО)», «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)», «Сучасна українська мова (морфологія, ч. II)».

ПОСТРЕКВІЗИТИ. «Сучасна українська мова (синтаксис простого речення)», «Сучасна українська мова (вивчення синтаксису складного речення в ЗЗСО)».

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності:

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахові компетентності:

ФК 1. Уміння вільно застосовувати знання основних мовознавчих і літературознавчих понять і концепцій у практиці викладання української мови і літератури, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові та методичні проблеми в цій галузі.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 9. Здатність розуміти значення української мови як державної в житті українського народу, уміння адекватно використовувати мовні ресурси в процесі фахової та міжособистісної комунікації, формувати й розвивати в учнів необхідні мовно-комунікативні компетентності.

ФК 11. Знання теорій української фонетики, фонології, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, морфології, синтаксису; уміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з відповідної проблеми.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для розв'язання професійних завдань.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

5. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість кредитів/годин											
	денна форма – 120 год.						заочна форма – 120					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Словосполучення											
Тема 1. Синтаксис української мови як лінгвістичне вчення та навчальна дисципліна	4	2	2	-	-	-	4	2	-	-	-	2
Тема 2. Словосполучення як значеннева мовна одиниця	18	4	4	-	2	8	8	2	-	-	2	4
Разом за ЗМ 1	22	6	6	-	2	8	12	4	-	-	2	6
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2. Просте двоскладне речення та його релевантні ознаки											
Тема 1. Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні ознаки.	9	2	2	-	2	3	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові.	8	2	2	-	-	4	12	-	2	-	-	10
Тема 3. Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета.	15	4	4	-	-	7	13	2	-	-	-	11
Тема 4. Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка.	14	4	4	-	-	6	16	2	2	-	2	10

Тема 5. Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації.	12	2	4	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Класифікації додатків та морфологічні засоби їх вираження в сучасній українській мові.	10	2	2	-	-	6	11	-	-	-	-	11
Тема 7. Означення та непоширена прикладка у структурі простого дво-складного речення.	11	2	2	-	-	7	13	-	2	-	-	11
Тема 8. Структурно-семантичні типи обставин у сучасній українській мові.	15	4	4	-	-	7	13	-	2	-	-	11
Тема 9. Синкретичні другорядні члени речення: до проблеми кваліфікації та синтаксичного аналізу	4	2	-	-	-	2	10	-	-	-	-	10
Разом за ЗМ 2	98	24	24	-	2	48	108	4	8	-	2	94
Усього годин	120	30	30	-	4	56	120	8	8	-	4	100

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи студента / студентки

№	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Синтаксема. Словосполучення		
1	<p><i>Тема 2. Словосполучення як значеннєва мовна одиниця.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Сучасний український синтаксис в іменах. Підготуйте реферативну доповідь про науковий доробок українських граматистів та лінгводидактів (серед них науковців Чернівецького університету) (персоналія на вибір бакалавра).</p> <p>2. Напишіть есей (тема на вибір студента / студентки). Випишіть із тексту по 3 синтаксичні одиниці різного типу (словосполучення, просте двоскладне речення, просте однокладне речення, просте ускладнене речення, складносурядне речення, складнопідрядне речення, складне безсполучникове речення). Схарактеризуйте їхню будову та засоби зв'язку між компонентами.</p> <p>2. Розберіть 10 різнотипних словосполучень за схемою синтаксичного аналізу.</p> <p>2. Доберіть приклади, що увиразнюють синонімічні (корєферентні) відношення словосполучень з іншими типами синтаксичних одиниць.</p> <p>3. <i>Робота в групах.</i> Аналіз морфологічних і семантичних варіантів синтаксем і словосполучень (джерело аналізу на вибір студента / студентки).</p> <p><i>Форма контролю</i> – реферативна доповідь; написання есею; колективна робота; практичні, індивідуальні та самостійні завдання.</p>	8
Усі теми модулю	Модульна контрольна робота	
Усього за I модуль	<i>Кількість годин – 8</i>	
Змістовий модуль 2. Просте двоскладне речення та його релевантні ознаки		
2.	<p><i>Тема 1. Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні ознаки.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Проаналізуйте визначення простого двоскладного речення та його релевантні ознаки, що їх наведено в підручниковій літературі для учнів ЗЗСО та студентів університетів, у словниках лінгвістичних термінів і термінологічних енциклопедіях. Порівняйте дібраний теоретичний матеріал. Результати пошукової роботи узагальніть у таблиці.</p> <p>2. Укладіть лексикографічний профіль базових термінопонять: просте речення, предикативність, модальність, структурна схема речення, парадигма речення, формально-граматичний, семантико-синтаксичний і комунікативний рівні простого двоскладного речення.</p>	3

	<i>Форма контролю</i> – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з таблицею; укладання термінологічного словничка, аналітичний звіт, мультимедійна презентація.	
3.	<p><i>Тема 2.</i> Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Напишіть есей, уживаючи різні типи простих речень за метою висловлення (тема на вибір студента / студентки).</p> <p>2. Схарактеризуйте комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові. Зверніть увагу на стилістичний потенціал варіантних засобів вираження головних членів і поширювачів структурної схеми.</p> <p><i>Форма контролю</i> – творча діяльність, взаємоконтроль студентів у парах і групах.</p>	4
4.	<p><i>Тема 3.</i> Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Виконайте всі вправи до теми «Підмет» зі шкільного підручника для 8-го класу (на вибір).</p> <p>2. Доберіть завдання для ефективної організації самостійної та індивідуальної роботи учнів 5-го, 8-го класів ЗЗСО з теми 3.</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота з таблицею, практичні, індивідуальні та самостійні завдання.</p>	7
5.	<p><i>Тема 4.</i> Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. Розберіть 10 простих двоскладних речень, у яких підмети й присудки мають варіантні засоби вираження. Обґрунтуйте, які випадки синтаксичного розбору можуть спричинити труднощі в учнів.</p> <p>2. Підготуйте мультимедійну презентацію до теми „Будова і значення присудка в двоскладному реченні української мови”.</p> <p>3. Укладіть узагальнювальну таблицю „Типологія присудків у шкільному підручнику та навчальній літературі для студентів філологічних спеціальностей”.</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота з графічним матеріалом, мультимедійна презентація, робота зі схемою синтаксичного розбору.</p>	6
6.	<p><i>Тема 5–8.</i> Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <p>1. <i>Робота в групах.</i> Підготуйте проєкт „Традиційне та новітнє вчення про другорядні члени речення”.</p> <p>2. Узагальніть у таблиці спеціалізовані та факультативні засоби вираження означень у сучасній українській мові.</p> <p>3. Підготуйте повідомлення „З історії вивчення невідокремленої прикладки у простому реченні”.</p> <p>4. Розпрацюйте алгоритм розмежування обставинних і об’єктних поширювачів.</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота в групах, робота з графічним матеріалом; практичні, індивідуальні та самостійні завдання; розв’язання проблемних і творчих завдань.</p>	26
7.	<p><i>Тема 9.</i> Синкретичні другорядні члени речення: до проблеми кваліфікації та синтаксичного аналізу.</p>	2

	<p><i>Завдання:</i> Розв'язати тестові завдання ЗНО/НМТ із тем «Словосполучення», «Просте двоскладне речення», «Головні члени речення», «Другорядні члени речення». Розробити конкретні рекомендації до аналізу складних випадків синтаксису простого двоскладного речення.</p> <p><i>Форма контролю</i> – робота над розборами простих речень через тестові технології.</p>	
Усі теми модулю	<i>Модульна контрольна робота</i>	
Усього за II модуль	<i>Кількість годин – 48</i>	

6. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Технології:

- ✓ **технологія особистісно зорієнтованого навчання** – освітня технологія, основною метою якої є взаємодія викладача та студентів на основі рівності у спілкуванні й партнерства в навчальній діяльності, упровадження суб'єкт-суб'єктних відношень у навчально-виховної діяльності;
- ✓ **технологія кооперативного навчання** – передбачає роботу студентів у невеликих групах, що вможлиблює обговорення кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду, створення ситуації успіху (студенти досягають успіхів у навчанні за умови ефективної взаємодії між собою);
- ✓ **технологія проблемно-розвивального навчання** – передбачає ініціювання самостійного наукового пошуку і творчого засвоєння знань через проблематизацію навчального матеріалу (переакцентування характеру навчання з репродуктивного на продуктивний – не через запам'ятовування та заучування, а в результаті розумової діяльності, пошуків розв'язання проблемних ситуацій);
- ✓ **імітаційні та ігрові технології навчання** – використання імітаційно-ігрових форм навчання (перевага активних методів навчання);

Методи:

- ✓ **пояснювально-ілюстративний** – передбачає засвоєння мовного матеріалу в «готовому вигляді» (опрацювання теоретичного матеріалу підручника, інтернет-джерел тощо);
- ✓ **репродуктивний** – має на меті виконання практичних завдань за зразком (синтаксичний розбір словосполучення та речення, пунктуаційний коментар тощо);
- ✓ **проблемний** – ґрунтується на проблемному засвоєнні синтаксичних явищ;
- ✓ **частково-пошуковий (евристичний)** – викладач і студенти спільно розв'язують актуальну проблему(найчастіше через евристичну бесіду);
- ✓ **дослідницький** – проблему студент/студентка розв'язують самостійно, а викладач лише скеровує пізнавальну діяльність, допомагає визначити можливі варіанти її розв'язання.

7. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ

Механізм оцінювання результатів навчальної діяльності студентів оприєвнено в засадничих документах Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича – у «Положенні про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої

освіти», «Положенні про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів» (<https://drive.google.com/file/d/1kHg1Wh84yGmLqTIYdQO0e7m38qCrSmcR/view>)

З-поміж критеріїв контролю й оцінювання навчальних досягнень бакалаврів релевантними є:

– систематичність (*основні показники критерію* – регулярне відвідування лекцій і практичних занять, вчасне виконання завдань самостійної та індивідуальної робіт, написання модульних контрольних робіт за узгодженим графіком тощо);

– активність (*основні показники критерію* – ініціативність, творчий підхід, якість підготовки до лекцій і практичних занять, високий / достатній рівень виконання завдань самостійного характеру);

– результативність (*основні показники критерію* – високий / достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, уміння застосувати сформовані знання на практиці та під час науково-дослідницької роботи).

Система оцінювання знань, умінь і навичок є накопичувальною, тобто складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю, у процесі проведення поточного й підсумкового контролю знань (екзамену).

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу; виконання практичних і творчих завдань; уміння самостійно опрацьовувати різностильові тексти та аналізувати їхні синтаксичні та лінгвостилістичні особливості; складання конспекту лекції або прочитаного з рекомендованої літератури, написання реферату / есею; укладання словника синтаксичних термінів; створення презентації, проєкту, постеру тощо; здатність публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завдання підсумкового контролю – перевірка глибини засвоєння студентом / студенткою програмового матеріалу освітньої компоненти, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння обґрунтовувати власний погляд на синтаксичне явище, пропонувати розв'язання певної граматичної або лінгводидактичної проблеми, дотичної до змісту дисципліни. Підсумкова (загальна) оцінка освітньої компоненти – сума оцінок (балів), одержаних за виконання самостійної роботи, результатів модульного контролю та за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (за яке студент / студентка може отримати 10 балів за умови наявності менше 35 балів за поточні види практичної / самостійної роботи). Підсумкову оцінку виставляють після вивчення навчальної дисципліни в повному обсязі і «виводять» як суму проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної/самостійної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Політика оцінювання: Роботи, що їх бакалаври здають з порушенням установлених для академгрупи термінів без поважних причин, оцінюють на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається лише з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у наукових заходах або програмі подвійного дипломування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт й іспиту заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

7.1. Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюємо з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей (як це передбачає диференційований підхід в організації навчального процесу).

„Відмінно” (А) – студент / студентка вільно й у повному обсязі володіє програмовим матеріалом, уміє безпомилково визначити синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові

підходи; вмiє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порiвнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття, закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивченні знання та вміння в нову ситуацію; самостійно обирає аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента / студентки вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Крім того, слухач / слухачка курсу старанно виконав усі завдання, запропоновані для самостійного вивчення; виконав ІНДЗ, глибоко розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 90–100.

„Добре” (В) – студент / студентка вільно володіє теоретичним матеріалом курсу, вмiє вправно визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; обґрунтувати процеси, що відбуваються в синтаксичній системі української мови; вмiє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порiвнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття та закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивченні знання і вміння в нову ситуацію; обирає самостійно аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання здобувача / здобувачки освіти вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Попри те, під час конкретного аналізу студент / студентка допускає: 1) незначні неточності, які не впливають на загальний результат; 2) окремі похибки та неточності, які не впливають на загальну стрункiсть знань і свiдчать про розуміння теоретичного і практичного матеріалу. Крім того, слухач / слухачка курсу частково володіє відповідною науковою термінологією; досить активно готувався до практичних занять; загалом добре опрацював питання самостійного вивчення; розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 80–89.

„Добре” (С) – студент / студентка загалом володіє програмовим матеріалом курсу, вмiє визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає окремі незначні помилки; моделює мовні та позамовні поняття, явища та закономірності, проте власні висновки на ґрунті спостережень викликають труднощі; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації; допускає окремі неточності у термінології, окремі похибки та неточності в доборі ілюстративного матеріалу, які не впливають на загальний результат, проте свiдчать про часткове розуміння ним теоретичного і практичного матеріалу. Мовлення студента / студентки відзначається деякими порушеннями літературних норм української мови. Крім того, слухач / слухачка курсу виявляє обізнаність з конкретної теми і те, що він частково засвоїв рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу; розкриває, але не в повному обсязі, питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 70-79.

„Задовiльно” (D) – студент / студентка досить поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, вмiє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає серйозні помилки, неточності у термінології, помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вмiє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами та здійснювати їх порiвняльний аналіз з опорою на шкільну і вишiвську навчальні програми; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації. Мовлення відзначається порушеннями літературних норм української літературної мови.

Загалом студент / студентка володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції, попри те, неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Практичний аналіз тексту виконує взагалі правильно, однак допускає суттєві неточності. Крім того, слухач / слухачка курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе під час роботи на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; частково розкриває питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 60–69.

„Задовільно” (E) – студент / студентка поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, здебільшого вміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ викликає труднощі; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; плутається у термінології, допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами. Мовлення відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови; практичний аналіз мовного матеріалу виконує, однак допускає суттєві неточності і грубі фактичні помилки. Загалом студент / студентка володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції. Крім того, слухач / слухачка курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; фрагментарно розуміє питання, що їх винесено на підсумковий модуль-контроль.

Загальна сума балів: 50–59.

„Незадовільно з можливістю перескладання” (Fx) – студент / студентка поверхово володіє програмовим матеріалом курсу, не уміє визначити більшість морфологічних і синтаксичних явищ сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ не виконує; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами; мовлення відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови. Студент / студентка не володіє термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних і практичних питань. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок здобувачів освіти не достатні для виконання фахових обов'язків. Крім того, слухач / слухачка курсу не відвідував частину лекційних та практичних занять; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявив бажання до самостійної роботи; не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтується в програмовому матеріалі; не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 35–49 (з можливістю повторного складання).

„Незадовільно з обов'язковим повторним курсом” (F) – студент / студентка демонструє повне незнання програмового матеріалу; потребує повторного вивчення курсу. Крім того, слухач / слухачка курсу не відвідував лекційних і практичних занять; не виявив бажання до самостійної роботи, не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються у виучуваних мовних явищах; не бажав відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїв програму курсу; цілковито не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 1–34 (з обов'язковим повторним курсом).

7.2. Форми контролю

Форми поточного контролю

- під час виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальна та групова (у парах і групах) робота;
- фронтальне усне опитування, моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліцопитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, термінологічні диктанти тощо);
- ведення термінологічного словника;
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- проєктна діяльність;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Форми підсумкового контролю – екзамен

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

8.1. Фахова (основна)

- Арібжанова І.* Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський ун-т», 2016. 159 с.
- Балко М. В.* Актуальні проблеми теорії словосполучення сучасної української мови : монографія. Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А. П.», 2014. 349 с.
- Баранник Д. Х., Баранник О. Ю.* Словосполучення : [навч. посібн. з синтаксису української мови]. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2007. 45 с.
- Вінтонів М. О.* Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви : [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
- Грозян Н. Ф.* Категорія другорядних членів речення на тлі формально-синтаксичної та семантико-синтаксичної структур речення : дис. ... доктора філол. наук. / 10.02.01 «Українська мова» ; Східноєвропейський нац. ун-т ім.Лесі Українки Луцьк, 2020. 471 с.
- Гуйванюк Н. В.* Формально-семантичні співвідношення в синтаксисі української мови : монографія. Чернівці : Рута, 1999. 335 с.
- Гуйванюк Н. В., Максим'юк О. В.* Нерозкладні компоненти у структурі речення : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 224 с.
- Дубова О. А.* Другорядні члени речення з синкретичними означально-обставинними ознаками. *Мовознавство.* 1989. № 6. С. 64–69.
- Дудик П. С.* Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (Просте речення: еквіваленти речення) : [монографія]. К. : Наук. думка, 1973. 288 с.
- Дудик П. С., Прокочук Л. В.* Синтаксис української мови : підручник. К. : Академія, 2010. 384 с.
- Загнітко А., Миронова Г.* Синтаксис української мови: теоретико-прикладний аспект. Врно: Masarykova univerzita, 2013. 225 с.
- Заборна М.* Просте речення. Складні випадки аналізу : навч. посібн. для студ. вищих пед. навч. закл. Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. 126 с.
- Іваницька Н. Л.* Член речення як синтаксична категорія речення / Н. Л. Іваницька. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського* : зб. наук. праць / ред. кол. : Н. Л. Іваницька (відп. ред.) та ін. Вінниця :

- ВДПУ, 2000. Вип. 2. С. 70–73. (Філологія).
- Іваницька Н. І.** Теоретичний синтаксис української мови: посібник для аспірантів, магістрантів, студентів-філологів / Н. І. Іваницька. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. 168 с. [4] (Актуальні проблеми граматики).
- Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я.** [та ін.]. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник; за ред. С. О. Карамана. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
- Кульбабська О. В.** Вторинна предикація у простому реченні: монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
- Леута О.** Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові: [монографія]. К.: Такі справи, 2008. 208 с.
- Мариненко І. О.** Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
- Межов О. Г.** Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць: монографія. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
- Меншиков І. І., Попова І. С.** Структура словосполучення в сучасній українській літературній мові: навч. посібник. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2000. 35 с.
- Меншиков І. І., Попова І. С.** Синтаксичні зв'язки слів у сучасній українській літературній мові: навч. посібник. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2001. 89 с.
- Мірченко М. В.** Сучасна українська літературна мова. Функційний аналіз синтаксичних одиниць та категорій. Теоретико-прагматичний комплекс з синтаксису: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 200 с.
- Межов О. Г.** Синтаксис української мови: навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2021. 268 с.
- Попова І. С.** Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель): монографія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. 432 с.
- Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій.** Ніні Василівні Гуйванюк: колективна монографія; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
- Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. К.: Вища шк., 1994. С. 597–628.
- Сучасна українська літературна мова: підручник / за ред. М. Я. Плющ.** 7-е вид., стер. Київ: Вища шк., 2009. 430 с.
- Сучасна українська мова: Синтаксис: [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко.** К.: Вища шк., 2005. 270 с.
- Сучасна українська мова: Морфологія. Синтаксис: підручник / за ред. А. К. Мойсієнка.** К.: Знання, 2010. С. 321–327.
- Український правопис (нова редакція) / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови.** К.: Наук. думка, 2019. С. 197–256.
- Харченко С.** Нариси із синтаксису сучасної української мови: монографія. Київ: Міленіум, 2016. 288 с.
- Харченко С.** Синтаксичні норми української літературної мови ХХ – початку ХХІ ст.: монографія / відп. ред. К. Г. Городенська. К.: Міленіум, 2017. 417 с.
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови: підручник. 2-ге вид., доп. Київ: Видав. центр «Академія», 2010. 408 с.
- Ющук І. П.** Українська мова: підручник. К.: Либідь, 2006. 640 с.

8.2 Допоміжна

- Вихованець І.** Словосполучення на тлі простого ускладненого речення. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці: Рута, 1999. Вип. 81: Слов'янська філологія. С. 156–160.
- Вихованець І.** Студії про члени речення: прислівники. *Українська мова*. 2005. № 3. С. 22–26.
- Вихованець І.** Студії про члени речення: приреченневики. *Українська мова*. 2005. № 2. С. 22–27.

- Гуйванюк Н. В., Кульбабська О. В.** Репрезентація пропозиційних структур на рівні двоскладного речення. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць / наук. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2010. Вип. 34 : Слов'янська філологія. С. 141–145.
- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники. К., Херсон : Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. 349 с. [2].
- Гуйванюк Н. В., Кардашук О. В., Кульбабська О. В.** Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посібн. Львів : Світ, 2005. 304 с.
- Дудик П. С.** Стилїстика української мови : підручник. К. : Академія, 2005. С. 273–278.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХІ століття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія. Вінниця : Нова книга, 2010. С. 224–235.
- Загнітко А. П.** Український інфінітив у структурі простого речення: типологія функцій і семантика. *Вісник Львівського університету* : зб. статей / ред. кол. : Т. Ю. Салига. Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2004. Вип. 34. Ч. І. С. 3–10. (Серія філологічна).
- Іваницька Н. І.** Нариси з синтаксису української мови. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. 183 с.
- Костусяк Н.** Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія. Луцьк : Волинський нац. ун-т, 2012. 452 с.
- Кульбабська О. В., Шатілова Н. О.** Ім'я в науці. Професор Іларіон Слинько : монографічне науково-довідкове видання. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 614 с. (Серія : Історіографія мовознавчої науки на Буковині).
- Масицька Т. Є.** Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей : монографія. Луцьк : ПВД : „Твердиня”, 2016. 416 с.
- Наливайко Ю.** Співвідношення означально-обставинного синкретизму членів речення і підрядних частин. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 10. С. 53–58.
- Пентиліук М. І., Онукевич Т. Г.** Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2006. 134 с.
- Плиско К.** Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Харків : ХДПУ, 2001. 115 с.
- Пещак М. М.** Комунікативний синтаксис : монографія. К. : Довіра, 2000. 150 с.
- Пономарів О. Д.** Стилїстика сучасної української мови : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2000. 248 с.
- Селіванова О.** Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
- Українська мова** : [енциклопедія]. К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. С. 604 – 605.
- Шитик Л.** Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові : монографія. Черкаси : Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
- Явір В. В.** Деякі структурні типи неузгоджених означень. *Українська мова і література в школі*. 1986. № 5. С. 25–32.

8.3. Корпус шкільних підручників і програм

1. **Модельні навчальні програми** для 5–9 класів нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalniprogrami-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuysya-poetapno-z-2022-roku>.
2. **Навчальні програми** для 5–9 класів. Українська мова. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klasimzo.gov.ua>
3. **Голуб Н., Горошкіна О.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Освіта, 2022. 306 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>

4. **Заболотний О., Заболотний В.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Генеза, 2022. 240 с. URL: https://www.geneza.ua/sites/default/files/ebooks/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0_5%D0%BA%D0%BB_%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0.pdf
5. **Авраменко О.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Грамота, 2022. 240 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoва-5-klas-litvinova.html>
6. **Глазова О.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Освіта, 2022. 240 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoва-5-klas-litvinova.html>
7. **Онатій А., Ткачук Т.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2022. 287 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoва-5-klas-litvinova.html>
8. **Літвінова І.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Харків : Ранок, 2022. 278 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoва-5-klas-litvinova.html>
9. **Семенов О. М., Дятленко Т. І., Білясник М. І., Волницька В. В.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2022. 334 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoва-5-klas-litvinova.html>
10. **Ющук І. П.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2022. 326 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoва-5-klas-litvinova.html>
11. **Авраменко О., Борисюк Т., Почтаренко О.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/854-ukrayinska-mova-8-klas-avramenko-2016.html>
12. **Глазова О.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Освіта, 2021. 255 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/883-ukmoва-8-glazova-2016.html>
13. **Заболотний О., Заболотний В.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Генеза, 2021. 224 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/792-ukrayinska-mova-zabolotniy-8-klas-2016.html>
14. **Караман С. О., Горошкіна О. М., Караман О. В., Попова Л. О.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Літера, 2021. 297 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/884-ukrmoва-8-klas-karaman.html>

9. Інформаційні ресурси

1. Вікіпедія. URL: uk.wikipedia.org/wiki
2. Всеосвіта: бібліотека методичних матеріалів. URL: <https://vseosvita.ua/library/pidgotovka-do-zno-z-ukrayinskoj-movi-496104.html>
3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
4. На урок: освітній проєкт. URL: <https://naurok.com.ua/>
5. **Кульбаська О.** Синтаксичне структурування висловлень крізь призму антропо- та егоцентризму. *Мова та мовлення: фундаментальні парадигми розвитку* = Language and Speech: Fundamental Paradigms Development : колективна монографія / за ред. : Калинюк Т. В., Бондарчук Т. В. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня „Рута”», 2021. С. 141–160. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1287/Huszi_Lechner_The-role-of-context-in-creating-meaning%5b1%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. **Кульбаська О.** Робота з перекладними текстами як засіб виформування синтаксичної компетентності студентів-філологів. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики : монографія* / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 183–193. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19644/1/18_Kulbabska.pdf
7. **Кульбаська О.** Категорія двочленності речення як граматична універсалія. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. Р. 493–519. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/207/5737/12017-1>
8. Освіторія. Сайт неприбуткової громадської спілки. URL: <https://osvitoria.org/>

9. Офіційний сайт української мови. URL: https://ukrainskamova.com/publ/chinnij_pravopis/sintaksis_i_punktuacija/7
10. Сайт електронної бібліотеки «Україніка» НАН України. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/UA/elib.exe>
11. Сайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html> 10
12. Сайт Інституту української мови НАН України. URL: <http://www.nas.gov.ua>.
13. Тезаурус з комп'ютерної лексикографії. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?l1=188&vocid=1>
14. Тезаурус з лінгвістичної термінології. URL: http://www.mova.info/mov_thes.aspx?l1=68